

بررسی و آنالیز بیوانفورماتیک ژن و پروتئین اسکوالن سنتاز در سویه‌ی بومی

آنورانتیوکتیریوم

مجتبی مرتضوی، شهریار شاکری*، محمود ملکی و فرشاد خوش بصیرت

کرمان، دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی و فناوری پیشرفته، پژوهشگاه علوم و تکنولوژی پیشرفته و علوم محیطی، گروه بیوتکنولوژی

تاریخ دریافت: ۹۶/۳/۲۲

تاریخ پذیرش: ۹۶/۱۱/۱۶

چکیده

اسکوالن یک تری‌ترین غیر اشباع می‌باشد که کاربردهای گسترده‌ای در داروسازی دارد. در این تحقیق تولید اسکوالن و بررسی بیوانفورماتیکی ژن آن در سویه بومی آنورانتیوکتیریوم مورد بررسی قرار گرفت. این سویه به ترتیب به میزان ۳/۷ و ۱/۶ گرم بر لیتر بیومس و روغن غنی از اسکوالن تولید می‌کند. مقدار اسکوالن تولیدی توسط این سویه ۴۸/۹ میلی‌گرم بر لیتر می‌باشد. همچنین ژن اسکوالن سنتاز از این سویه توسط آنالیز مولکولی شناسایی و تعیین توالی شد. بررسی ویژگی کدونی این توالی از نظر تعداد و درصد آنها، مجموع پورین و پیریمیدین‌ها و رسم نمودار گرافیکی آن به کمک نرم‌افزارهای بیوانفورماتیک انجام شد. به کمک نرم‌افزارها و پایگاه‌های مدل‌سازی، فرایند مدل‌سازی این آنزیم صورت گرفت. مدل به دست آمده، تأیید کننده نقش اسیدهای آمینه آلانین، گلوتامیک اسید، لوسین در ایجاد ساختار آلفا هلیکس می‌باشد. این نوع از مطالعات به شناسایی مکانیسم واکنش آنزیم اسکوالن سنتاز کمک می‌کند. ارزیابی این اطلاعات پنهان می‌تواند دانش فرایند فولدینگ اسکوالن سنتاز و چالش‌های بیان پروتئین را بهبود داده و در طراحی جدید از این آنزیم، موثر واقع شود.

واژه‌های کلیدی: اسکوالن، اسکوالن سنتاز، آنورانتیوکتیریوم

* نویسنده مسئول، تلفن: ۰۹۱۳۳۴۷۰۴۵۳، پست الکترونیکی: sh.shakeri@kgut.ac.ir

مقدمه

توانایی تولید اسکوالن را دارند که شامل باکتری‌ها، مخمرها، قارچ‌ها، ریزجلبک‌ها و ترائوستوکیتریدها می‌باشند (۱، ۱۲ و ۴). ترائوستوکیتریدها آغازیان تک‌سلولی هتروتروفی هستند که توانایی تولید اسیدهای چرب غیر اشباع را به میزان زیاد با استفاده از منابع کربن آلی دارند، باتوجه به اینکه شرایط کشت برای این سویه‌ها باتوجه به مصرف منابع کربن آلی و همچنین عدم نیاز به نور، نسبتاً ساده است، بیشتر از منابع دیگر تولیدکننده‌ی اسکوالن مورد توجه قرار گرفته اند (۱۷). آنورانتیوکتیریوم یک جنس از خانواده‌ی ترائوستوکیتریدهاست که توانایی تولید بالای اسکوالن را دارد. مسیر تولید اسکوالن در سویه‌های ترائوستوکیترید در قسمت‌هایی با هم اشتراک دارند.

اسکوالن یک هیدروکربن تری‌ترین می‌باشد که در روغن زیتون، پالم، تاج‌خروس و سبوس برنج یافت می‌شود. این ترکیب غیراشباع و شامل شش پیوند دوگانه می‌باشد که غنی‌ترین منبع تولید آن، روغن کبد کوسه ماهیان می‌باشد که بصورت سنتی استفاده‌های متعددی دارد. در انسان اسکوالن در سبوم و غدد ترشحی پوست یافت می‌شود. این ترکیب یک حدواسط بسیار مهم جهت سنتز استرول‌ها و هورمون‌ها در سلول است. همچنین اسکوالن پیش‌ماده مهم برای سنتز تری‌ترین‌ها می‌باشد. از کاربردهای اسکوالن می‌توان به استفاده از آن به عنوان ادجوانت واکسن‌ها، مهارکننده سلول‌های سرطانی و خاصیت آنتی‌اکسیدانتی آن اشاره کرد. میکروارگانیزم‌های متعددی

استخراج روغن: استخراج روغن از بیومس خشک سلولی برطبق پروتکل استخراجی بلایت و دایر با کمی تغییرات انجام شد (۵). در این روش مقدار مشخصی از بیومس سلولی وزن و سپس به آن مقدار ۲ ml آب مقطر افزوده شد. پس از تخریب بیومس سلولی با دستگاه التراسونیک، ۱ ml از ۲/۵ از محلول کلروفرم و ۵ ml از محلول متانول به آن اضافه شد و به شدت همزده شد. سپس مقدار ۲/۵ ml آب مقطر و ۲/۵ ml کلروفرم اضافه و ورتکس انجام شد سپس نمونه ساتریفیوژ شده و به دنبال آن دو فاز تشکیل شد. فاز آلی را برداشته و عمل تبخیر حلال کلروفرم انجام شد. در نهایت روغن حاصل جهت نگه‌داری به فریز ۲۰- درجه سانتی‌گراد منتقل شد.

آنالیز کروماتوگرافی: برای بررسی تولید اسکوالن توسط سویه‌ی *آئورانتیوکتیریوم* از کروماتوگرافی لایه نازک (TLC) استفاده شد. کاغذ کروماتوگرافی با مشخصات Spherical silica gel 60; Wako Pure Chemicals در ابعاد ۱,۵ در ۸ cm برش داده شد و به میزان ۱۰ میکرولیتر از روغن به صورت یک لکه‌ی گرد روی آن قرار داده شد. کاغذهای TLC درون بشر حاوی حلال‌های کلروفرم و متانول (۱:۹) به مدت ۳۰ دقیقه قرار داده شد. سپس کاغذها بوسیله‌ی پنس از درون بشر به آرامی برداشته شدند و بر روی آن‌ها اسید سولفوریک ۲۰ درصد اسپری شد، در نهایت به مدت ۳۰ دقیقه درون آن ۶۰ درجه قرار داده شدند تا رنگ بگیرند. لکه‌ی اسکوالن بوسیله کاغذ شاهد حاوی اسکوالن استاندارد شناسایی شد و Rf آن طبق معادله‌ی ۱ اندازه‌گیری شد (۱۳).

معادله ۱- فرمول به دست آوردن فاکتور نگه‌داری

$$R_f = \frac{Z_s}{Z_f - Z_0}$$

که در این فرمول، Z_s : فاصله‌ی بین باند ظاهر شده با نقطه شروع نمونه (mm)، Z_f : فاصله‌ای که فاز مایع از سطح

استفاده از منبع کربن توسط این سویه‌ها سبب افزایش تولید استیل کوآ در سلول می‌شود. این ترکیب در مسیر مالونیل کوآ به دوکوزاهگزانوئیک اسید تبدیل می‌شود (۲۰). همچنین استیل کوآ با ورود به مسیر موالونات به فارنسیل دی فسفات تبدیل می‌شود. فارنسیل دی فسفات سپس به پراسکوالن دی فسفات و در نهایت تحت تأثیر ژن اسکوالن سنتاز به اسکوالن تبدیل می‌شود. فارنسیل دی فسفات همچنین می‌تواند وارد مسیر بیوستز کاروتنوئیدها شده و به بتاکاروتن و در نهایت به آستازانتین تبدیل شود. ژن اسکوالن سنتاز مهم‌ترین ژن در مسیر بیوستز اسکوالن در ترائوستوکیتریدها می‌باشد. این ژن دارای دو اگزون و یک اینترون است که قالب باز خواندنی آن ۱۱۶۴ جفت باز طول دارد، ژن اسکوالن سنتاز در ترائوستوکیتریدها تولید آنزیمی با ۳۸۷ اسیدآمینو می‌کند که طی یک واکنش دو مرحله‌ای دو مولکول فارنسیل دی فسفات را به اسکوالن تبدیل می‌کند (۲۲). هدف کلی این مطالعه انجام آنالیزهای بیوانفورماتیکی بر روی توالی نوکلئوتیدی و ساختار آنزیم اسکوالن سنتاز می‌باشد. در این زمینه مطالعات ویژگی کدونی از قبیل فراونی، ارجحیت کدونی، درصد در کل توالی و در جایگاه اول انجام شد (۸). همچنین، ساختار سه بعدی آنزیم اسکوالن سنتاز به کمک پایگاه محاسباتی I-TASSER، پیش‌بینی شده و ویژگی‌های ساختاری آن تعیین گردید (۲۱).

مواد و روشها

سویه آئورانتیوکتیریوم: در این تحقیق از سویه‌ی بومی *Aurantiochytrium sp. F4* که توسط فکرت و همکاران در سال ۱۳۹۴ جداسازی و غربالگری شده بود، استفاده گردید (۱). برای تعیین وزن خشک سلولی و روغن در این سویه از محیط کشت شامل ۲۰ gr/L گلوکز، ۵ gr/L پیتون، ۵ gr/L عصاره مخمر، ۲۰ درصد آب دریا و ۰/۳ gr/L از آنتی بیوتیک‌های پنی سیلین و استرپتومایسین استفاده شد.

حجم تزریق ۱۰ میکرولیتر و دمای ستون ۳۰ درجه سانتی‌گراد قرار داده شد. فاز متحرک ستون از محلول استونیتریل/تتراهیدروفوران (۲۰:۸۰) تشکیل شده بود.

پرایمرها و تکثیر ژن به روش PCR: در این تحقیق از پرایمرهایی که توسط Hong won-kyung در سال ۲۰۱۳ (۱۰) برای بررسی ژن اسکوالن سنتاز در سویه‌ی *Aurantiochytrium sp. KRS101* طراحی شده بود استفاده شد (جدول ۱). برای تکثیر ژن به روش PCR میکروتیوب‌های حاوی ۱۲ میکرولیتر آب دوبار تقطیر، ۱۰ میکرولیتر مستر میکس (Takapozist)، ۱ میکرولیتر DNA استخراج شده توسط کیت Bioneer با غلظت ۵۰، ۱ میکرولیتر پرایمر رفت و ۱ میکرولیتر پرایمر برگشت از استوک با غلظت ۱۰ pmol آماده شدند، و به دستگاه PCR منتقل شدند. برنامه PCR در دماهای مختلف انجام شد و در نهایت طبق جدول ۲ در ۳۵ سیکل بهینه شد.

جدول ۱- پرایمرهای استفاده شده در این پژوهش

نام پرایمر	توالی	طول محصول	دمای اتصال (°C)
SQF	GCTAGCATGCCTAACAAGCCT	۱۱۶۴	۵۶
SQR	GGATCCGTCAGAGTGGGTTTGGC	۱۱۶۴	۵۶

آنزیم از طریق تکنیک همولوژی مدلینگ مدل سازی شد (۲۱).

جدول ۲- برنامه ی بهینه شده ی PCR

دما (°C)	۷۲	۷۲	۵۶	۹۴	۹۴
زمان	۷ دقیقه	۹۰ ثانیه	۳۰ ثانیه	۳۰ ثانیه	۱ دقیقه

در این سرور برای ایجاد مدل هر پروتئین در مجموع پنج مدل تولید می‌شود. در این وب سرور، مدل‌های سه بعدی بر اساس بازآرایی چندگانه LOMETS ساخته می‌شوند (۱۹). مدل‌هایی با بهترین امتیاز Z-score توسط این سرور انتخاب می‌شوند. در ادامه به کمک سرور خصوصیات فیزیکی و شیمیایی این آنزیم مطالعه و بررسی شد (۱۳). همچنین، به کمک نرم‌افزارهای SPDBV و سیستم

حلال پیموده است (mm) و Z_{score} فاصله‌ی بین سطح حلال و نقطه شروع (mm) می‌باشد.

کروماتوگرافی مایع با کارایی بالا (HPLC): میزان mg ۵۰ از روغن استخراجی را با ۴ ml از محلول KOH اتانولی مخلوط شد (۱۳). نمونه به مدت ۳۰ ثانیه ورتکس شده و به مدت یک ساعت در حمام آب ۹۰ درجه قرار داده می‌شود. سپس ۲ ml هگزان به همراه ۰/۵ ml آب مقطر و ۰/۵ ml اتانول به آن افزوده شد. چند ثانیه نمونه را با دست تکان داده و پس از آن فاز رویی که مربوط به هگزان و مواد صابونی نشده را برداشته و بعد از تبخیر حلال ۱ ml از محلول استونیتریل-تتراهیدروفوران (۱:۹) اضافه شد، نمونه ۳۰ ثانیه ورتکس شد و پس از فیلتر در فریزر ۲۰- نگه داری شد. ستون دستگاه HPLC ZOR Bax,Sb-C18 HPLC (4.6×250mm, 5-micron) بود. اسکوالن در طول موج ۲۱۰nm ردیابی شد و نرخ جریان دستگاه ۱ ml/min و با

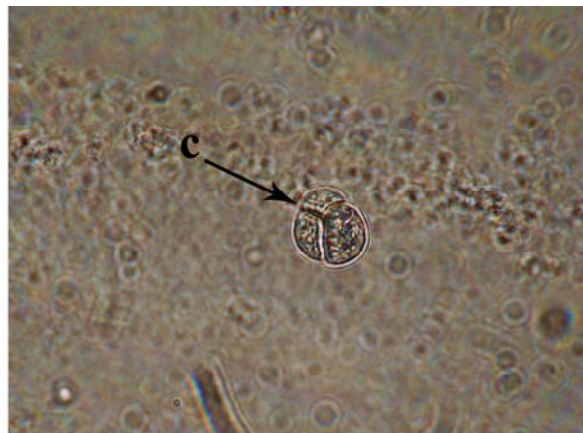
آنالیز توالی نوکلئوتیدی: به منظور بررسی ویژگی کدونی آنزیم اسکوالن سنتاز، توالی نوکلئوتیدی این آنزیم در پایگاه محاسباتی <http://ppuigbo.me/programs/CAIcal> آنالیز گردید. در این پایگاه، میزان هر نوکلئوتید، درصد آنها، مجموع پورین و پیریمیدین‌ها و همچنین فراوانی آنها در موقعیت کدون شماره یک را گزارش می‌دهد. همچنین به کمک پایگاه داده‌ای http://gcu.schoedl.de/seqoverall_v2.html (۸) نمودار گرافیکی ویژگی کدونی این آنزیم بررسی گردید.

مدل‌سازی، ارزیابی مدل و آنالیز ساختاری: برای بررسی ویژگی‌های ساختاری و کدون‌های نادر در آنزیم اسکوالن سنتاز، به کمک سرور I-TASSER، ساختار سه بعدی این

سویه‌ی *آتورانتیوکتیریوم* F4 در محیط کشت مایع GYP کشت داده شد. نتایج مطالعات میکروسکوپی نشان دادند که این سویه دارای دیواره‌ی پلی‌ساکاریدی کاملاً مشخص است و همچنین اندازه سلول‌ها ۱۵ میکرومتر می‌باشد (شکل ۱).

گرافیکی مولکولی PyMOL این ساختار مدل سازی شده مطالعه و ساختار آن از نظر شباهت با آنزیم‌های مشابه بررسی شد (۷، ۱۱). ویژگی‌های پیوندهای هیدروژنی به کمک سرورهای What IF و PIC نیز محاسبه شدند (۱۸، ۱۶).

نتایج

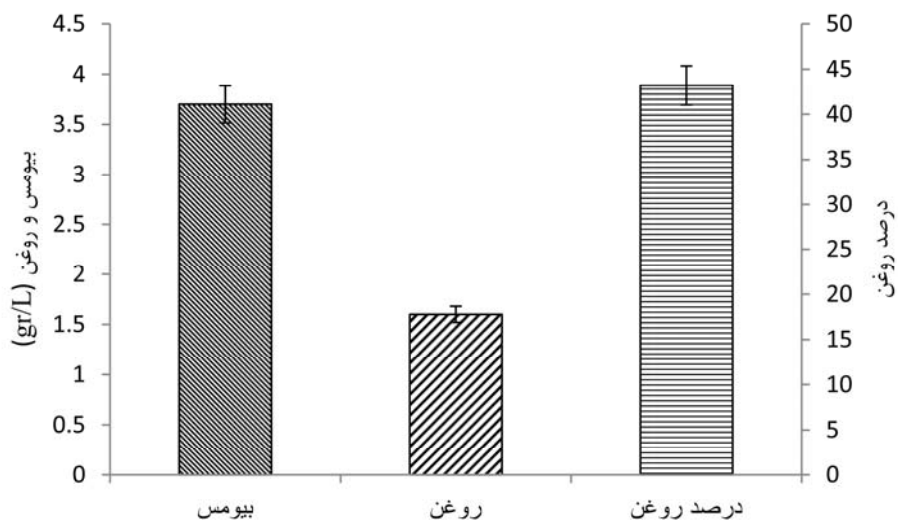
شکل ۱- سویه F4 در روز چهارم از کشت: a: سلول درحال تقسیم سلولی، b: سلول منفرد دارای دیواره پلی‌ساکاریدی کاملاً مشخص، c: سلول در حال تقسیم و تشکیل کلاستر سلولی

اندازه‌گیری بیومس، استخراج روغن و انجام آنالیز TLC: نتایج اندازه‌گیری میزان بیومس و روغن تولیدی توسط سویه‌ی F4 نشان داد که این سویه در روز چهارم از کشت میزان $3/7 \text{ gr/L}$ بیومس و $1/6 \text{ gr/L}$ روغن تولید می‌کند، که این میزان تولید روغن معادل $43/2$ درصد از بیومس می‌باشد (شکل ۲).

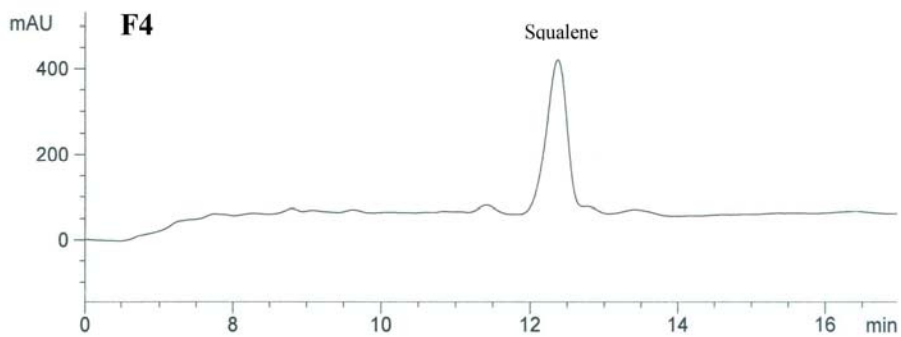
همچنین نتایج کروماتوگرافی لایه نازک نشان داد که سویه- F4 اسکوالن تولید می‌کند. لکه‌ی اسکوالن در این سویه بوسیله کاغذ شاهد حاوی اسکوالن استاندارد شناسایی و Rf آن طبق فرمول اندازه‌گیری شد (شکل ۳). Rf اسکوالن در این تحقیق $0/97$ اندازه‌گیری شد.

PCR و تولی‌یابی: طول توالی ژن اسکوالن سنتاز ۱۱۶۴ جفت باز می‌باشد که با انجام PCR این توالی به خوبی تکثیر شد (شکل ۶). ژن اسکوالن سنتاز بوسیله شرکت یکتا تجهیز آزما از ژل الکتروفورز ۲ درصد استخراج شد و توالی این ژن با استفاده از همان پرایمرهای رفت و برگشت مورد استفاده در PCR بدست آمد.

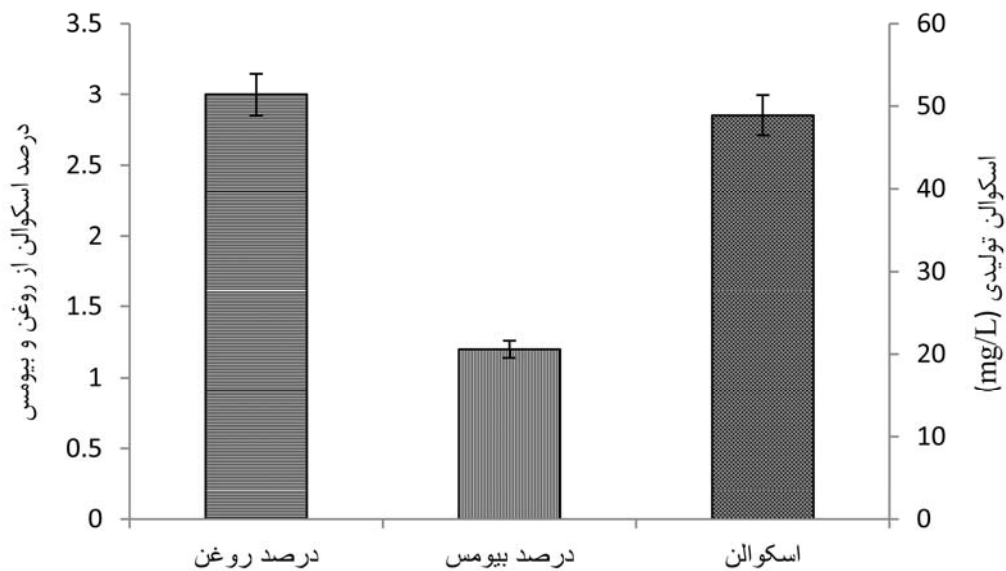
آنالیز HPLC: صابونی کردن روغن سلولی و آماده‌سازی نمونه برای HPLC انجام شد، از اسکوالن استاندارد به عنوان شاهد برای یافتن زمان خارج شدن اسکوالن از دستگاه استفاده شد. نتایج نشان دادند که پیک مربوط به

شکل ۲- میزان بیومس و روغن و درصد روغن تولیدی توسط سویه F4 در روز چهارم از کشت

شکل ۴- پیک مربوط به اسکوالن از سویه F4

شکل ۵- میزان اسکوالن تولیدی توسط سویه F4 و درصد اسکوالن از روغن و بیومس از این سویه

تعداد و درصد نوکلئوتیدهای آدنین، سیتوزین، تیمین و گوانین، درصد نوکلئوتیدهای گوانین با سیتوزین، گوانین با آدنین، گوانین با تیمین، آدنین با تیمین، آدنین با سیتوزین و سیتوزین با تیمین نشان داده شده است. همچنین، تعداد و درصد نوکلئوتیدهای آدنین، سیتوزین، تیمین و گوانین در موقعیت اول، دوم و سوم کدون سه تایی و درصد نوکلئوتیدهای گوانین با سیتوزین، گوانین با آدنین، گوانین با تیمین، آدنین با تیمین، آدنین با سیتوزین و سیتوزین با تیمین در موقعیت اول، دوم و سوم کدون سه تایی نشان داده شده است (شکل ۷).

در ادامه نمودار گرافیکی ویژگی کدونی این آنزیم نیز به کمک

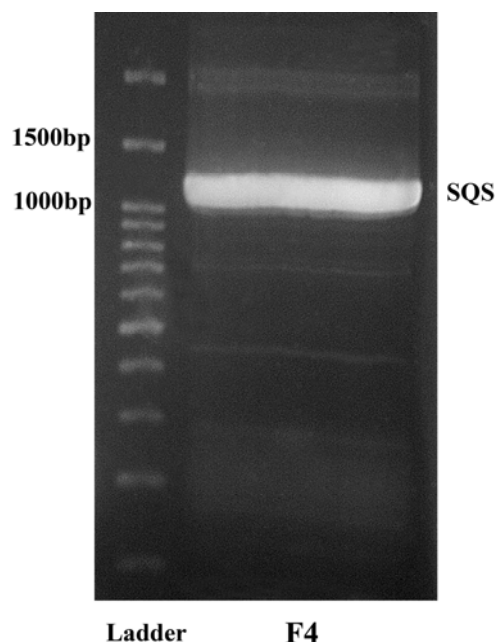
رسم http://gcu.schoedl.de/seqoverall_v2.html

گردید. در این آنالیز به کمک داده‌های مربوط به توالی کدونی گونه *Schizosaccharomyces pombe* میزان شباهت این توالی با داده‌های کدونی این گونه آنالیز شده و نمودار گرافیکی آن رسم گردید (شکل ۸). در شکل ۸، درصد شصت و چهار نوکلئوتیدهای سه تایی مربوط به کدون‌های بیست اسید آمینه و کدون توقف توالی نوکلئوتیدی آنزیم اسکوالن سنتاز در مقایسه با گونه نزدیک به آن با نام *Schizosaccharomyces pombe* که داده‌های ژنی آن در این پایگاه موجود است نشان داده شده است. این مقایسه نشان می‌دهد که در تعدادی از کدونهای شصت و چهارتایی فراوانی آنها در توالی نوکلئوتیدی آنزیم اسکوالن سنتاز از گونه *Schizosaccharomyces pombe* بیشتر بوده و در بعضی از کدونها همانند کدون ACT از ترئونین و کدون TGG متعلق به اسید آمینه تریپتوفان این فراوانی کمتر شده است.

مطالعه ساختار آنزیم: برای مطالعه دقیق ساختار این آنزیم، مدل سه بعدی این آنزیم مورد نیاز است. در این زمینه، ساختار سه بعدی این آنزیم با ثبت توالی پروتئینی آن در سرور I-TSSAR به دست آمد. نتایجی که از وب

شکل ۳- لکه اسکوالن از سویه F4 در مقایسه با لکه اسکوالن استاندارد به خوبی قابل مشاهده است.

شکل ۶- باند مربوط به ژن اسکوالن سنتاز در سویه F4

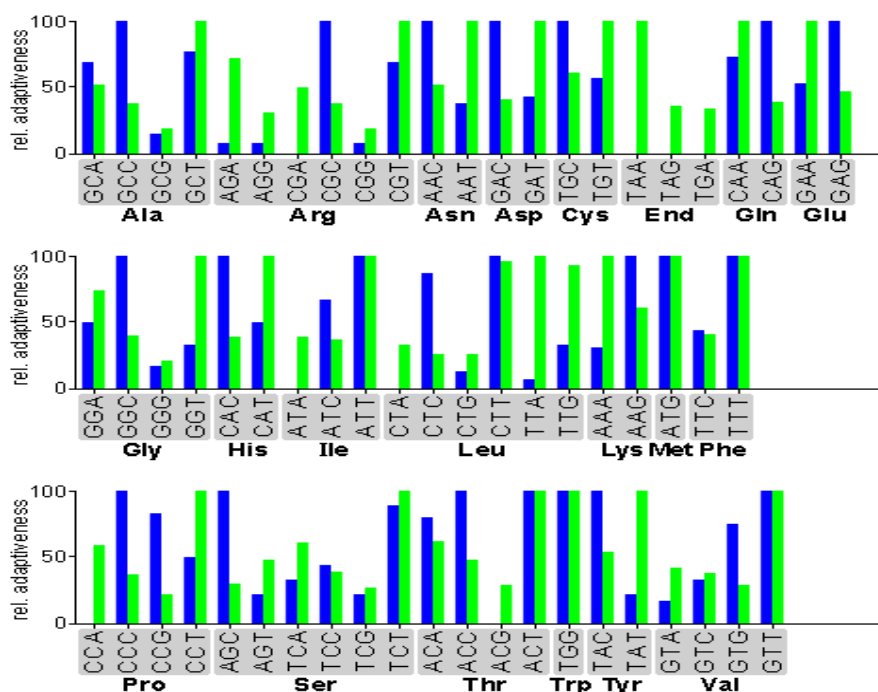
مطالعه توالی نوکلئوتیدی: به منظور بررسی ویژگی کدونی آنزیم اسکوالن سنتاز، توالی نوکلئوتیدی این آنزیم در پایگاه محاسباتی <http://ppuigbo.me/programs/CAIcal> بررسی گردید (شکل ۷). همانطور که در شکل ۷ نشان داده شده، طول این ژن حدود ۱۱۶۱ نوکلئوتید است و

آنزیم‌ها در شکل زیر نشان داده شده است (شکل ۹). در این شکل، شماره کد پروتئینی این ده آنزیم الگو در سمت چپ و میزان همسانی این توالی‌ها با توالی آنزیم اسکوالن سنتاز مورد نظر، میزان پوشش این هم‌ترازی و همچنین Z-score نرمالیز شده را نشان می‌دهد. بخش سمت راست تصویر هم‌ترازی توالی آنزیم اسکوالن سنتاز مورد نظر با توالی پروتئینی این ده آنزیم الگو را نشان می‌دهد.

سرورهای I-TSSAR و Swiss-Model بدست می‌آیند محدود بوده و می‌توان جهت کارهای دقیق‌تر از روشهای Molecular Dynamics Simulation استفاده نمود. این سرور از ساختار کریستالوگرافی ده آنزیم مشابه با اسکوالن سنتاز جهت مدل‌سازی استفاده می‌کند. کد ثبت ساختار این آنزیم‌ها در سایت PDB (<http://www.rcsb.org/pdb/home/home.do>) و ویژگی‌های آنها و همچنین هم‌ترازی ناحیه N-ترمینال این

SEQUENCES PARAMETERS	length	A	C	T	G	%A	%C	%T	%G	%G+C	%A+T	%A+C	%C+T	A1	C1	T1	G1	%A1	%C1	%T1	%G1	%G1+C1	%G1+A1	%G1+T1	%A1+T1	%A1+C1	%C1+T1		
		1161	257	318	283	303	22.14	27.39	24.38	26.10	53.49	48.23	50.47	46.51	49.53	51.77	88	95	63	141	22.74	24.55	16.28	36.43	60.98	59.17	52.71	39.02	47.29
SEQUENCES PARAMETERS	A2	C2	T2	G2	%A2	%C2	%T2	%G2	%G2+C2	%G2+A2	%G2+T2	%A2+T2	%A2+C2	%C2+T2	A3	C3	T3	G3	%A3	%C3	%T3	%G3	%G3+C3	%G3+A3	%G3+T3	%A3+T3	%A3+C3	%C3+T3	%G3s+C3s
	123	79	109	76	31.78	20.41	28.17	19.64	40.05	51.42	47.80	59.95	52.20	48.58	46	144	111	86	11.89	37.21	28.68	22.22	59.43	34.11	50.90	40.57	49.10	65.89	57.45

شکل ۷- مطالعه ویژگی کدونی آنزیم اسکوالن سنتاز

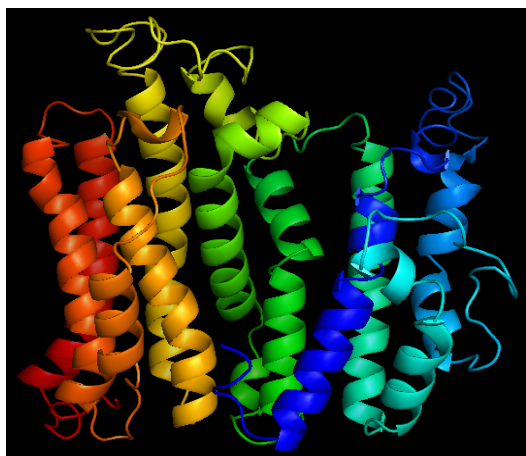

شکل ۸- نمودار گرافیکی ویژگی کدونی این آنزیم اسکوالن سنتاز (رنگ سبز) و سویه *Schizosaccharomyces pombe* (رنگ آبی)

Rank	PDB Hit	I den1	I den2	Cov	Norm. Z-score	20	40	60	
						Sec.Str	CCCCCHHHHHHHHHHHHHHHHHCCCCCCCCCCHHHHHHHHHHHHHHHHHCCCCHHHHHHHHHHHHHHHHHHHHCCCC		
						Seq	MPNKPDAPIRLAVGI FYIVLRALDTVEDDMNLSSFD SYVLEEDK KDVEDARSAAKQRL LCQFAQR LSDSVEGNA		
1	3wcaA	0.38	0.34	0.82	2.02		I-MELDEEMRDVAVCI FYI VLRALDTVEDDMSIP-----VEFKLREL PKFHEHLHD-----		
2	3vj8A	0.39	0.34	0.80	4.18		--QALD GEMRNVA VCI FYI VLRALDTLED DMTISVEKKVP-----LLHNFHSFLYQPDRWRFM		
3	3wcaA	0.38	0.34	0.82	2.18		VIMELDEEMRDVAVCI FYI VLRALDTVEDDMSIP-----VEFKLREL PKFHEHLHD-----		
4	3wcaA	0.39	0.34	0.82	6.17		VIMELDEEMRDVAVCI FYI VLRALDTVEDDMSIPV--E-----FKLREL PKFHEHLHDITWTC--		
5	3wcaA	0.39	0.34	0.82	4.67		IM-ELDEEMRDVAVCI FYI VLRALDTVEDDMSIPVE-----FKLREL PKFHEHLHDITWTC-M		
6	3wcaA	0.39	0.34	0.81	2.90		---LDEEMRDVAVCI FYI VLRALDTVEDDMSIP-----VEFKLREL PKFHEHLHDITWTC--		
7	3wcaA	0.37	0.34	0.82	7.31		IMELDE-EMRDVAVCI FYI VLRALDTVEDDMSIPVEFKLR-----ELPKFHEHLHDITWTCM		
8	3vj9A	0.39	0.34	0.81	4.28		VIQALD GEMRNVA VCI FYI VLRALDTLED DMTIS-----VEKVP L L H N F H S F L Y Q P D R W R F M		
9	3wcaA	0.38	0.34	0.82	1.84		I-MELDEEMRDVAVCI FYI VLRALDTVEDDMSIP-----VEFKLREL PKFHEHLHDITWTCMS		
10	1ezfA	0.00	0.33	0.78	1.64		-----		

شکل ۹- کد ساختاری، ویژگیها و همچنین هم‌ترازی ناحیه N-ترمینال آنزیم‌های مورد استفاده در مدل‌سازی

همانطور که در شکل ۱۱ نشان داده شده است در این آنزیم میزان بتا فاکتور (β -factor) پروتئین به شکل زیر می‌باشد. بتا فاکتور (β -factor) عاملی است که میزان تحرک پذیری حرارتی ذاتی اسیدهای آمینه در ساختار پروتئین‌ها را نشان می‌دهد. در I-TASSER، این مقدار از هم‌ترازی پروتئین‌های PDB در ترکیب با پروفایل توالی‌های به دست آمده از پایگاه‌های ارائه‌کننده داده‌های توالی به دست می‌آید. نمودار آبی رنگ در این شکل نشان‌دهنده بتا فاکتور نرمالیز شده و بخش‌های قرمز رنگ، نواحی از توالی که در توالی آمینواسیدی ساختار آلفا هلیکس تشکیل می‌دهند را نشان می‌دهد. همچنین، نواحی سبز نشان‌دهنده قسمت‌های تشکیل‌دهنده صفحات بتا و نواحی مشکی بخش‌هایی است که تشکیل لوپ می‌دهند را نشان می‌دهد.

شکل ۱۰- تصویر ساختار سه بعدی آنزیم مدل‌سازی شده اسکوالن

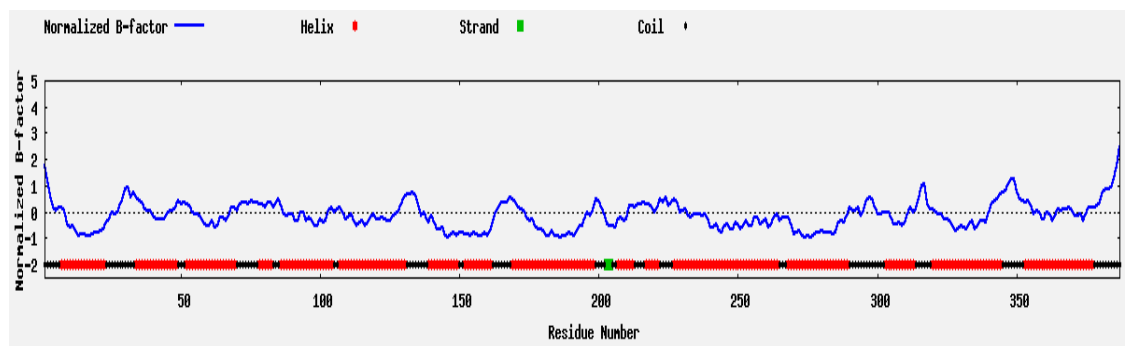
سنتاز

این سرور پنج مدل ایجاد کرد که بهترین آنها را انتخاب کرده و به کمک نرم‌افزارهای PDB و PyMOL مطالعه شدند. میزان C-score این مدل برابر با -0.21 و میزان TM-Score آن برابر 0.69 ± 0.12 می‌باشد. همچنین اندازه RMSD آزمایشگاهی برابر با $4/2 \text{ \AA}$ $\pm 7/2$ بدست آمد. این آنزیم ۳۸۷ آمینو اسید دارد. C-score یک نمره نشان‌دهنده میزان اعتماد به کیفیت مدل پیش‌بینی شده توسط I-TASSER است. این محاسبه بر اساس هم‌ترازی الگوهای استفاده شده است. C-score معمولاً در محدوده $2-$ تا $5+$ بوده و بالاتر این عدد نشان‌دهنده اطمینان بیشتر به مدل می‌باشد. TM-score یک مقیاس برای اندازه‌گیری شباهت ساختاری بین دو ساختار است. هدف از TM-score برای حل مسئله RMSD می‌باشد. از آنجا که RMSD میانگین فاصله تمام جفت‌های باقیمانده در دو ساختار است، یک خطای کوچک، مقدار RMSD را افزایش می‌دهد. نمره حساسیت به خطای مدل‌سازی محلی. TM-score بیشتر از 0.5 نشان‌دهنده توپولوژی درست مدل و کمتر از 0.17 به معنی شباهت تصادفی مدل با ساختار الگو است. شکل ۱۰ تصویر ساختار مدل‌سازی شده آنزیم اسکوالن سنتاز مورد نظر را نشان می‌دهد (شکل ۱۰). همانطور که شکل نشان می‌دهد ساختار آنزیم اسکوالن سنتاز مدل‌سازی شده فقط از زنجیره‌های آلفا هلیکس تشکیل شده و صفحات بتا در آن وجود ندارد (شکل ۱۰).

داده شده است (۱۳) (جدول ۳). همچنین میزان اسیدهای آمینه این آنزیم محاسبه شد و نتایج نشان می‌دهد که اسیدهای آمینه لوسین، آلانین و آسپارتیک اسید بیشترین فراوانی را در این آنزیم دارند (جدول ۴).

البته این قسمت بسیار محدود بوده و صرفاً احتمال تشکیل را نشان می‌دهد که ممکن است به صورت بتا دیده نشوند و بصورت لوپ در ساختار نمایش داده شوند.

در ادامه خصوصیات فیزیکوشیمیایی این آنزیم به کمک سرور ExPASy - ProtParam tool با بارگذاری اطلاعات توالی در این سرور محاسبه شد که در جدول زیر نشان

شکل ۱۱- میزان بتا فاکتور در ساختار آنزیم اسکوالن سنتاز

جدول ۳- خصوصیات فیزیکوشیمیایی آنزیم اسکوالن سنتاز

No.	Parameters	CDase
1	Theoretical pI	5.16
2	Molecular weight	43285.19
3	Sequence length	387
4	Extinction coefficients (M-1 cm-1 at 260 nm)*	44515- 43890
5	Asp + Glu	56
6	Arg + Lys	42

جدول ۴- میزان اسیدهای آمینه آنزیم اسکوالن سنتاز

Amino acid composition:		
Ala (A)	34	8.8%
Arg (R)	25	6.5%
Asn (N)	11	2.8%
Asp (D)	33	8.5%
Cys (C)	11	2.8%
Gln (Q)	19	4.9%
Glu (E)	23	5.9%
Gly (G)	24	6.2%
His (H)	9	2.3%
Ile (I)	20	5.2%
Leu (L)	36	9.3%
Lys (K)	17	4.4%
Met (M)	13	3.4%
Phe (F)	13	3.4%
Pro (P)	14	3.6%
Ser (S)	28	7.2%
Thr (T)	14	3.6%
Trp (W)	5	1.3%
Tyr (Y)	11	2.8%
Val (V)	27	7.0%
Pyl (O)	0	0.0%
Sec (U)	0	0.0%
(B)	0	0.0%
(Z)	0	0.0%
(X)	0	0.0%

بحث

آنزیم اسکوالن سنتاز طی یک واکنش دو مرحله‌ای، با اتصال دو مولکول فارنسیل دی فسفات، سنتز یک مولکول اسکوالن را کاتالیز می‌کند. اخیراً نشان داده شده است که آنزیم‌های دیگری نیز در کنترل شار کربن به سمت ایزوپرنوئیدهای مختلف در این مسیر دخیل هستند (۲۲). یکی از این آنزیم‌ها، آنزیم اسکوالن سنتاز می‌باشد که اولین مرحله در بیوسنتز کلسترول در پستانداران و ارگوسترول در قارچ‌ها را کاتالیز می‌کند. اسکوالین سنتاز و یا فارنسیل-دی فسفات: فارنسیل-دی فسفات ترانسفراز فارنسیل یک آنزیم متصل به غشاء شبکه آندوپلاسمی بوده و در مسیر

بیوتکنولوژی دارد. بعد از اتمام فرایند مدل‌سازی، ویژگی‌های ساختاری این مدل نیز بررسی گردید. مطالعات نشان می‌دهد که زنجیره‌های جانبی مختلف تمایل متفاوتی برای حضور در مارپیچ آلفا دارند. بنابر این آلانین، گلوتامیک اسید، لوسین و متیونین تشکیل دهنده‌های خوب مارپیچ آلفا هستند در حالیکه پرولین، گلايسين، تایروزین و سرین از این نظر مناسب نیستند (۱۵). این تمایلات در پیشگویی ساختمان دوم از توالی اسیدهای آمینه نقطه‌کانونی به حساب آمده اما به اندازه کافی قوی نیستند که باعث پیشگویی دقیقی شوند. نتایج محاسبه میزان اسیدهای آمینه این آنزیم نشان می‌دهد که اسیدهای آمینه لوسین، آلانین و اسپارتیک اسید بیشترین فراوانی را در این آنزیم دارند و با توجه به رابطه فراوانی اسیدهای آمینه در تشکیل ساختارهای ثانویه (۱۵، ۶) بنابراین احتمال تشکیل مارپیچ‌های آلفا در این ساختار زیاد بوده و به نظر می‌رسد که احتمالاً کیفیت مدل ساختاری آنزیم اسکوالن سنتاز مناسب باشد. همچنین لازم است که پروموتور این ژن توسط روش‌های بیوانفورماتیکی شناسایی شده (۲) و سپس توسط کلونینگ ژن مورد نظر و بیان آنزیم اسکوالن سنتاز، پایداری آن در شرایط فیزیکی و شیمیایی مورد بررسی قرار گیرد (۳). این مطالعه شناخت جامعی از توالی ژنی، توالی پروتئینی و ساختار آنزیم را فراهم کرده و در استفاده و کاربردهای بیوتکنولوژی این آنزیم بسیار حائز اهمیت است.

بیوستنز ایزوپرنوئید شرکت می‌کند. در این مسیر تسریع یک واکنش دو مرحله‌ای است که دو مولکول یکسان از فارنسیل پیروفسفات (FPP) با مصرف NADPH به اسکوالن تبدیل می‌شوند. به تازگی ژن جدید آنزیم اسکوالن سنتاز از سویه‌های دریازی تراوستوکیترید کلون شده و توالی ژنی آن در بانک ژن ثبت گردیده است (۲۲). در این مطالعه انجام آنالیزهای بیوانفورماتیکی ژنی و پروتئینی انجام شد. قبلاً نیز چند آنالیز بیوانفورماتیکی بر روی پروتئین‌های ویروس هپاتیت C و B و همچنین آنزیم لوسیفراز انجام شده است (۱۴). به منظور ارزیابی بیوانفورماتیکی، توالی نوکلئوتیدی این آنزیم در برنامه CAIcal و seqoverall_v2. مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد که میزان همپوشانی این توالی آنزیمی با گونه *Schizosaccharomyces pombe* حدود ۳۵٪ می‌باشد که همپوشانی پایینی است. همچنین مدل‌سازی ساختاری نیز در سایت انجام شد که آنالیز این مدل نشان می‌دهد که تمام این ساختار از زنجیره‌های آلفا تشکیل شده و صفحات بتا در آن مشاهده نمی‌شود. مدل‌سازی ساختار پروتئین به معنای ساخت مدل سه‌بعدی پروتئین از روی دنباله آمینواسیدهای آن و تعیین ساختار دوم و سوم از روی ساختار اولیه پروتئین است. تعیین ساختار پروتئین از مبنا با مسأله طراحی یک پروتئین متفاوت است. مدل‌سازی پروتئین یکی از مسائل مهم در حوزه بیوانفورماتیک و شیمی تئوری است و اهمیت زیادی در پزشکی (دارو) و

منابع

۱. فکرت ف. و شاکری ش. ۱۳۹۴. بررسی و تولید روغن امگا۳ غنی از دوکوزاهگزانوئیک اسید توسط سویه بومی آنورتیوکیتریوم TA4. زیست‌شناسی میکروارگانیسم‌ها، جلد ۴، شماره ۱۴، ص ۹-۲۴.
۲. زیتی ز. و شاملو دشت پاگردی ر. ۱۳۹۶. بررسی مقایسه‌های پروموتورهای ژنهای *Thioredoxin H5* و *Catalase 2* در آرابیدوپسیس به منظور تعیین نحوه کارکرد آنها در پاسخ به تنش‌های زیستی و غیر زیستی. مجله پژوهش‌های سلولی و مولکولی (مجله زیست‌شناسی ایران)، جلد ۲۸، شماره ۲، ص ۲۰۲-۲۱۰.
۳. خالقی نژاد س.ح.، کارخانه ع.ا.، مطلب غ.، امین زاده س. و یخچالی ب. ۱۳۹۴. کلونینگ، بیان و تعیین خصوصیات لیپاز کایمیریک باسیلوس ترموکاتولانوس در باکتری *Escherichia coli*. مجله پژوهش‌های سلولی و مولکولی (مجله زیست‌شناسی ایران)، جلد ۲۸، شماره ۲، ص ۲۰۲-۲۱۰.

4. Ačimovič, J. and Rozman, D., 2013 "Steroidal triterpenes of cholesterol synthesis," *Molecules*, vol. 18, pp. 4002-4017.
5. Bligh, E. G. and Dyer, W. J., 1959 "A rapid method of total lipid extraction and purification," *Canadian journal of biochemistry and physiology*, vol. 37, pp. 911-917.
6. Crick, F. H., 1953 "The packing of α -helices: simple coiled-coils," *Acta crystallographica*, vol. 6, pp. 689-697.
7. DeLano, W. L., 2002 "The PyMOL molecular graphics system."
8. Fuhrmann, M., Hausherr, A., Ferbitz, L., Schödl, T., Heitzer, M., and Hegemann, P., 2004 "Monitoring dynamic expression of nuclear genes in *Chlamydomonas reinhardtii* by using a synthetic luciferase reporter gene," *Plant molecular biology*, vol. 55, pp. 869-881.
9. Gasteiger, E., Hoogland, C., Gattiker, A., Duvaud, S. e., Wilkins, M. R., Appel, R. D., et al., *Protein identification and analysis tools on the ExPASy server*: Springer, 2005.
10. Hong, W.-K., Heo, S.-Y., Park, H.-M., Kim, C. H., Sohn, J.-H., Kondo, A., et al., 2013 "Characterization of a squalene synthase from the Thraustochytrid Microalga *Aurantiochytrium* sp. KRS101," *J Microbiol Biotechnol*, vol. 23, pp. 759-765.
11. Kaplan, W. and Littlejohn, T. G., 2001 "Swiss-PDB viewer (deep view)," *Briefings in bioinformatics*, vol. 2, pp. 195-197.
12. Langdon, R. G. and Bloch, K., 1953 "The biosynthesis of squalene," *Journal of Biological Chemistry*, vol. 200, pp. 129-134.
13. Matsuura, H., Watanabe, M. M., and Kaya, K., 2012 "Squalene quantification using octadecylbenzene as the internal standard," *Procedia Environmental Sciences*, vol. 15, pp. 43-46.
14. Mortazavi, M., Zarenezhad, M., Alavian, S. M., Gholamzadeh, S., Malekpour, A., Ghorbani, M., et al., 2016 "Bioinformatic Analysis of Codon Usage and Phylogenetic Relationships in Different Genotypes of the Hepatitis C Virus," *Hepatitis Monthly*, vol. 16, pp. 1-8.
15. Prothero, J., 1966 "Correlation between the distribution of amino acids and alpha helices," *Biophysical journal*, vol. 6, pp. 367-370.
16. Tina, K., Bhadra, R., and Srinivasan, N., 2007 "PIC: protein interactions calculator," *Nucleic acids research*, vol. 35, pp. 473-476.
17. Toborek, M., Lee, Y. W., Garrido, R., Kaiser, S., and Hennig, B., 2002 "Unsaturated fatty acids selectively induce an inflammatory environment in human endothelial cells," *The American Journal of Clinical Nutrition*, vol. 75, pp. 119-125.
18. Vriend, G., 1990 "WHAT IF: a molecular modeling and drug design program," *Journal of molecular graphics*, vol. 8, pp. 52-56.
19. Wu, S. and Zhang, Y., 2007 "LOMETS: a local meta-threading-server for protein structure prediction," *Nucleic acids research*, vol. 35, pp. 3375-3382.
20. Zhang, X., Agrawal, A., and San, K. Y., 2012 "Improving fatty acid production in *Escherichia coli* through the overexpression of malonyl coA-Acyl carrier protein transacylase," *Biotechnology progress*, vol. 28, pp. 60-65.
21. Zhang, Y., 2008 "I-TASSER server for protein 3D structure prediction," *BMC bioinformatics*, vol. 9, pp. 1-8.
22. Zhao, M., Liang, W., Zhang, D., Wang, N., Wang, C., and Pan, Y., 2007 "Cloning and characterization of squalene synthase (SQS) gene from *Ganoderma lucidum*," *Journal of microbiology and biotechnology*, vol. 17, pp. 1106-1112.

Investigation and bioinformatics analysis of squalene synthase gene and protein in native strain of *Aurantiochytrium*

Mortazavi M., Shakeri Sh., Maleki M. and Khoshbasirat F.

Biotechnology Dept., Institute of Science and High Technology and Environmental Sciences, Graduate University of Advanced Technology, Kerman, I.R. of Iran

Abstract

Squalen is a polyunsaturated triterpene with wide range of applications in pharmacy. In this study, production of squalen and bioinformatic analysis of corresponding gene were investigated in native strain of *Aurantiochytrium*. This strain produced 3.7 and 1.6 g/l biomass and oil rich in squalene, respectively. The amount of produced squalene by this strain was assessed as 48.9 mg/l. Also, *Aurantiochytrium* squalen synthase gene was identified and sequenced by molecular analysis. Using the bioinformatics software's, some of codon parameters were evaluated and graphical chart was drawn. By use of modeling databases and their software's, the modeling process of this enzyme was conducted. The results of modeling confirmed the role of some amino acids as alanine, glutamic acid, leucine in construction of alpha helix structure. These types of studies help in identification of squalene synthase reaction mechanism. Evaluation of these hidden information can improve the knowledge of the squal-like scalene folding process and the challenges of protein expression and will be effective in the new design of the enzyme.

Keywords: Squalene, Squalene synthase, *Aurantiochytrium*